

ΣΤΕ 2472/2018 [Νόμιμη διαχειριστική μελέτη διακατεχόμενου δάσους]

Περίληψη

-Οι περί διαχειρίσεως δασών διατάξεις του ν.δ. 86/1969 και του π.δ. της 19-30.11.1928, ερμηνευόμενες σύμφωνα με το Σύνταγμα και το νέο νομοθετικό πλαίσιο, και μέχρι την επιβαλλόμενη προσαρμογή τους σ' αυτό μέσω της νομοθετικής διαδικασίας, έχουν την έννοια ότι προέχουσα θέση έναντι του συμφέροντος του δασοκτήμονος έχει ήδη η εξυπηρευούσα το εθνικό συμφέρον δασοπολιτική αξίωση, η οποία συνίσταται στη διαχείριση του δάσους κατά τρόπο συνάδοντα προς τη φύση του ως οικοσυστήματος και το χαρακτήρα του ως κοινωνικού αγαθού. Τούτο συνεπάγεται ότι η εκμετάλλευσή του πρέπει να ασκείται με φειδώ και βάσει της συνταγματικής αρχής της αειφορίας (βιωσιμότητας), διότι δεν αποσκοπεί (μόνο ή κυρίως) στην μεγιστοποίηση της απολήψεως δασικών προϊόντων, αλλά στη λελογισμένη κάρπωση του δάσους και παράλληλα στην προστασία του δασικού οικοσυστήματος, ώστε αυτό να μπορεί να επιτελεί το σύνολο των κατά το Σύνταγμα σκοπών του. Τα σχέδια, οι εκθέσεις δασοπονίας και διαχειρίσεως και οι πίνακες υλοτομίας που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 4 και 2 παρ. 1 του ν. 3028/2003 υπόκεινται σε ενδελεχή έλεγχο από την Διοίκηση, ενώ η έγκριση, τροποποίηση ή αναθεώρησή τους πρέπει να αιτιολογούνται προσηκόντως ως προς την επιλογή συγκεκριμένης μεθόδου εκμεταλλεύσεως μεταξύ πλειόνων κατ' αρχήν κατάλληλων, της έντασης της εκμεταλλεύσεως και των επιπτώσεών της στο δασικό οικοσύστημα, αιτιολογία που μπορεί να προκύπτει και από τα στοιχεία του φακέλου.

-Ως προς το ζήτημα της βοσκής η επίμαχη μελέτη φέρει νόμιμη και επαρκή αιτιολογία, απορριπτομένων ως αβασίμων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών των αιτούντων, με τους οποίους άλλωστε δεν αμφισβητείται ειδικώς η ως άνω αιτιολογία και οι οποίοι, εξ άλλου, καθ' ο μέρος πλήττουν την ουσιαστική κρίση της διοικήσεως, προβάλλονται απαραδέκτως. Επιπλέον, όσον αφορά την άγρια πανίδα της περιοχής, στο ειδικό κεφάλαιο της διαχειριστικής μελέτης υπάρχει εκτενής κατάλογος με τα είδη της ορνιθοπανίδας και των θηλαστικών που απαντώνται στην περιοχή, σύμφωνα με μελέτες της ευρύτερης περιοχής και μαρτυρίες υπηρεσιακών παραγόντων και κατοίκων, αναφέρεται δε ότι δεν συντρέχει λόγος λήψης ιδιαίτερων διαχειριστικών μέτρων προστασίας της θηραματοπονίας, πέρα από την τήρηση των απαγορευτικών διατάξεων περί θήρας. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί των αιτούντων περί μη εκτιμήσεως

στη διαχειριστική μελέτη της άγριας πανίδας της περιοχής, όπως προβάλλονται, είναι επίσης απορριπτέοι ως αβάσιμοι, Τέλος, όσον αφορά στην τουριστική αξιοποίηση του δάσους, η διαχειριστική μελέτη περιέχει ειδικό κεφάλαιο I (σελ. 45 και 46), στο οποίο γίνεται αναφορά στην τουριστική αξιοποίηση του δάσους, η οποία, κατά την μελέτη, προάγεται με την επιλεγείσα μορφή διαχείρισής του. Συνεπώς, η εγκριθείσα με την προσβαλλόμενη απόφαση διαχειριστική μελέτη παρίσταται και ως προς το στοιχείο αυτό επαρκώς αιτιολογημένη, απορριπτομένων ως αβασίμων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών των αιτούντων, με τους οποίους εξ άλλου, δεν προβάλλονται ειδικότερες πλημμέλειες και παραλήψεις ως προς το συγκεκριμένο κεφάλαιο.

Πρόεδρος: Αθ. Ράντος

Εισηγητής: Μ. Μπαμπίλη

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της 3536/113926/26.9.2016 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Περιφέρειας Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδος (Γ.Γ.Α.Δ.Π.Θ.Σ.Ε.), με την οποία εγκρίθηκε η διαχειριστική μελέτη του διακατεχόμενου δάσους «Ματονερίου» Καλαμπάκας Ν. Τρικάλων για την περίοδο 2016 - 2020.

3. Επειδή, παραδεκτώς παρεμβαίνουν στη δίκη, με κοινό δικόγραφο, οι Ι. Μ., Χ. Μ., Μ. Μ., Α. Μ., Θ. Τ. και η ομόρρυθμη εταιρία με την επωνυμία «Υ. Θ. Τ. Ο.Ε.», οι οποίοι, σύμφωνα με τα προσκομισθέντα ενώπιον του δικαστηρίου στοιχεία καθώς και τη διαχειριστική μελέτη (σελ. 10 - 15) που εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη, φέρονται να έχουν δικαιώματα διακατοχής στο επίμαχο δάσος.

4. Επειδή, οι υπό στοιχ. 3, 5 έως και 9, 11, 13 έως και 15, 17 έως και 23, 25 έως και 30, 32 έως και 95 και 97 εκ των αιτούντων, οι οποίοι δεν παρέστησαν κατά τη συζήτηση της κρινομένης αιτήσεως, δεν νομιμοποίησαν τον υπογράφοντα την αίτηση δικηγόρο με έναν από τους τρόπους που προβλέπονται στο άρθρο 27 παρ. 1 και 2 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), όπως οι παράγρ. αυτές αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 4 παρ. 2.α του ν. 2479/1997 (Α' 67). Συνεπώς, ως προς αυτούς, η αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

5. Επειδή, οι υπό στοιχεία του δικογράφου 1, 2, 4, 10, 12, 16, 24, 31 και 96 αιτούντες -

οι οποίοι φέρονται ως δικαιούχοι δικαιώματος βοσκής και άλλων δικαιωμάτων στο εν λόγω δάσος, η περί των οποίων αμφισβήτηση εκκρεμεί ενώπιον των κατά το Σύνταγμα αρμοδίων πολιτικών δικαστηρίων - παραδεκτώς ενώνονται στο ίδιο δικόγραφο ως ομόδικοι, ασκούν δε την υπό κρίση αίτηση μετ' εννόμου συμφέροντος, εμπροθέσμως, ενόψει του ότι δεν προκύπτει πλήρης γνώση από αυτούς του περιεχομένου της προσβαλλόμενης πράξεως σε χρόνο προγενέστερο των εξήντα ημερών από την κατάθεση της αιτήσεως, και εν γένει παραδεκτώς, απορριπτομένων ως αβασίμων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών των παρεμβαινόντων.

6. Επειδή, όπως έχει κριθεί (βλ. ΣτΕ 1212/2017), από τις διατάξεις των άρθρων 1, 62 παρ. 1 και 3, 63 παρ. 1 και 2, 67, 117, 119 παρ. 2, 140 και 141 του Δασικού Κώδικα (ν.δ. 86/1969, Α' 7) και των άρθρων 1, 2 και 23 επ. του π.δ/τος της 19-30.11.1928 «Περί διαχειρίσεως Δασών, κανονισμού και τρόπου υλοτομίας ... κλπ» (Α' 252), οι διατάξεις του οποίου εξακολουθούν, καταρχήν, να ισχύουν, δεδομένου ότι δεν εκδόθηκε το διάταγμα που προβλέπεται στις ως άνω διατάξεις του Δασικού Κώδικα για τη ρύθμιση των εκεί αναφερομένων θεμάτων, προκύπτουν τα εξής: Η διαχείριση και εκμετάλλευση των δασών, δημοσίων και ιδιωτικών, ενεργείται, μεταξύ άλλων, βάσει διαχειριστικών εκθέσεων, εγκρινομένων κατά το άρθρο 64 του Δασικού Κώδικα. Πριν το Σύνταγμα του 1975 και τον ν. 998/1979, η εν λόγω διαχείριση αντιμετώπιζε το δάσος από την πλευρά της δασοπονίας και μόνο, δηλαδή ως πηγή παραγωγής ξυλείας, παρέβλεπε δε τις βασικές λειτουργίες που επιτελεί το δάσος ως οργανωμένο οικοσύστημα μέσα στο όλο φυσικό περιβάλλον και σε σχέση με τον άνθρωπο (βλ. εισηγητική έκθεση του ν. 998/1979 και ΣΕ 32/2013 Ολομ. σκ. 7). Η οπτική αυτή, υπό το φώς των νεώτερων επιστημονικών αντιλήψεων περί του δάσους, μεταβλήθηκε δραστικά μετά το Σύνταγμα του 1975 με τις διατάξεις του άρθρου 24 αυτού και του ν. 998/1979, οι οποίες αντιλαμβάνονται το δάσος ως σύνθετο οικοσύστημα, όπως προκύπτει από τον ορισμό του δάσους και της δασικής εκτάσεως που δίδεται στην ερμηνευτική δήλωση υπό το άρθρο 24 του Συντάγματος. Εν όψει τούτων οι ανωτέρω περί διαχειρίσεως δασών διατάξεις του ν.δ. 86/1969 και του π.δ. της 19-30.11.1928, ερμηνευόμενες σύμφωνα με το Σύνταγμα και το νέο νομοθετικό πλαίσιο, και μέχρι την επιβαλλόμενη προσαρμογή τους σ' αυτό μέσω της νομοθετικής διαδικασίας, έχουν την έννοια ότι προέχουσα θέση έναντι του συμφέροντος του δασοκτήμονος έχει ήδη η εξυπηρετούσα το εθνικό συμφέρον δασοπολιτική αξίωση, η οποία συνίσταται στη διαχείριση του δάσους κατά τρόπο συνάδοντα προς τη φύση του ως οικοσυστήματος και το χαρακτήρα του ως κοινωνικού αγαθού. Τούτο συνεπάγεται ότι η εκμετάλλευσή του πρέπει να ασκείται με φειδώ και βάσει της συνταγματικής αρχής της αειφορίας (βιωσιμότητας), διότι δεν αποσκοπεί (μόνο ή κυρίως) στην μεγιστοποίηση της απολήψεως δασικών προϊόντων, αλλά στη λελογισμένη κάρπωση του δάσους και παράλληλα στην προστασία του δασικού οικοσυστήματος, ώστε αυτό να μπορεί να επιτελεί το σύνολο των κατά το Σύνταγμα σκοπών του. Περαιτέρω δε κρίθηκε ότι τα σχέδια, οι εκθέσεις δασοπονίας και διαχειρίσεως και οι πίνακες υλοτομίας που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 4 και 2 παρ. 1 του ν. 3028/2003

υπόκεινται σε ενδελεχή έλεγχο από την Διοίκηση, ενώ η έγκριση, τροποποίηση ή αναθεώρησή τους πρέπει να αιτιολογούνται προσηκόντως ως προς την επιλογή συγκεκριμένης μεθόδου εκμεταλλεύσεως μεταξύ πλειόνων κατ' αρχήν κατάλληλων, της έντασης της εκμεταλλεύσεως και των επιπτώσεών της στο δασικό οικοσύστημα, αιτιολογία που μπορεί να προκύπτει και από τα στοιχεία του φακέλου (βλ. ΣΤΕ 1212/2017, πρβλ. ΣΕ 5835/1996).

7. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Η επίδικη έκταση αποτελεί τμήμα του μείζονος δάσους Ματονερίου (Κουκλαίων), το οποίο ευρίσκεται στα ΒΔ του Ν. Τρικάλων, στις Βόρειες πλαγιές της κεντρικής Πίνδου, και συνορεύει βορείως, δυτικά και νότια με το δημόσιο δάσος Ματονερίου και ανατολικά με το συνιδιόκτητο δάσος Καλομοίρας. Όπως εκτίθεται στην διαχειριστική μελέτη (σελ. 33-36), το δάσος Ματονερίου τέθηκε το πρώτον υπό διαχείριση το έτος 1917 με τη σύνταξη της πρώτης διαχειριστικής εκθέσεως (δ.ε.) από τον Δασάρχη Καλαμπάκας. Η 2η δ.έ. εγκρίθηκε με την 153732/30.12.1929 πράξη του Υπουργού Γεωργίας, με αυτήν δε επετράπη αρχικά η αποψιλωτική και εν συνεχεία η επιλογική υλοτομία του δάσους, βάσει της οποίας απολήφθηκαν 1.600 κ.μ. στρογγυλής ξυλείας και 35.000 ζύγια καυσόξυλα δρυός. Η 3η δ.έ. για την 5ετία 1936-1940 επαληθεύθηκε με την από 28.8.1936 έκθεση επαλήθευσης, επέτρεψε την αποψιλωτική υλοτομία τεσσάρων εκ των πέντε τμημάτων του δάσους και εφαρμόσθηκε, πλην λόγω καταστροφής του δασαρχείου Καλαμπάκας δεν υπάρχουν στοιχεία για τα αποληφθέντα προϊόντα. Την ίδια περίοδο επετράπη και η κατόπιν προσημάνσεως υλοτομία κωνοφόρων, από την οποία απολήφθηκαν 400 κ.μ. στρογγύλης ξυλείας. Με το 2356/20.8.1949 πρωτόκολλο εγκαταστάσεως επετράπη στον ενοικιαστή του δάσους Κίμ. Αναγνωστίδη η απόληψη των υπαρχόντων ξηρών και κατακείμενων ατόμων δρυός για ποσότητα 2.000 ζυγίων, από την οποία τελικώς απολήφθηκαν 1.500 ζύγια καυσοξύλων. Η 4η δ.έ. για την περίοδο 1956-1957 και 1956-1961 εγκρίθηκε με την 199431/3082/21.1.1957 πράξη του Υπ. Γεωργίας, οι δε επιτραπείσες υλοτομίες διενεργήθηκαν κανονικά. Η 5η δ.έ. για την 5ετία 1979-1983 εγκρίθηκε με την 187664/4635/6.10.1979 απόφαση του Υπ. Γεωργίας, όπως τροποποιήθηκε, με σκοπό δασοπονίας την «μέγιστη καθαρή δασική πρόσοδο» και μέθοδο διαχείρισης την συσταδική, πλην, λόγω αντιδράσεων των κατοίκων Ματονερίου, βάσει αυτής πραγματοποιήθηκαν μόνο υλοτομίες για την κάλυψη των ατομικών αναγκών των τελευταίων. Αίτηση ακυρώσεως κατοίκων του Ματονερίου κατά της ανωτέρω εγκριτικής και συναφών πράξεων απερρίφθη εν μέρει ως ανομιμοποίητη με την απόφαση ΣΕ 2293/1987 και κατά τα λοιπά καταργήθηκε η δίκη λόγω λήξεως ισχύος των προσβαλλομένων. Η 6η δ.έ. για την περίοδο 1987-1990 και η 7η δ.έ. για την περίοδο 1995-1999, με τον ίδιο σκοπό και μέθοδο διαχείρισης όπως η προηγούμενη, εγκρίθηκαν με τις αποφάσεις 1585/26.6.1987 του Νομάρχη Τρικάλων και 1407/6.6.1996 του Περιφερειακού Διευθυντή Τρικάλων, αντιστοίχως, όμως και στις περιπτώσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν μόνο υλοτομίες για την κάλυψη των ατομικών αναγκών των κατοίκων της περιοχής. Η 8η δ.έ. για την περίοδο 2003-2007

εγκρίθηκε με την απόφαση 2589/2.6.2003 του Δ/ντή Δασών Θεσσαλίας, με τον αυτό σκοπό και μέθοδο διαχειρίσεως, εκδόθηκαν δε προς υλοποίησή της άδειες υλοτομίες και πρωτόκολλο εγκαταστάσεως υπέρ των ήδη παρεμβαινόντων, πλην και στην περίπτωση αυτή δεν πραγματοποιήθηκαν υλοτομίες. Επί αιτήσεως ακυρώσεως των ήδη αιτούντων κατά των ανωτέρω πράξεων εκδόθηκε η απόφαση ΣΕ 4553/2009 με την οποία εν μέρει απερρίφθη η αίτηση ως ανομιμοποίητη, εν μέρει δε καταργήθηκε η δίκη. Επίσης, με την 2864/84422/28.7.2010 απόφαση του Γ.Γ.Π. Θεσσαλίας εγκρίθηκε η 9η διαχειριστική μελέτη του επίδικου δάσους για την περίοδο 2010-2014, η οποία ακυρώθηκε με την απόφαση ΣΕ 1212/2017, καθ' ο μέρος αφορούσε την υλοτομία της δρυός. Τέλος, με την ήδη προσβαλλόμενη 3536/113926/26.9.2016 απόφαση του Γ.Γ.Α.Δ.Π.Θ.Σ.Ε. εγκρίθηκε η διαχειριστική μελέτη του διακατεχόμενου δάσους «Ματονερίου» Καλαμπάκας Ν. Τρικάλων για την περίοδο 2016 - 2020. Στο πρώτο μέρος αυτής (σελ. 5 επ.) εκτίθενται η μεθοδολογία συντάξεώς της και στοιχεία για την κατάταξη του δάσους στη διαχειριστική κλάση της πρεμνοφυούς δρυός (σελ. 8). Στο δεύτερο μέρος (σελ. 10 επ.) περιγράφεται η θέση του δάσους, εκτίθεται διαχρονικά το ιδιοκτησιακό καθεστώς του και περιγράφονται τα φυσικά χαρακτηριστικά του και οι συνθήκες εκμεταλλεύσεώς του. Το τρίτο μέρος της μελέτης (σελ. 29 επ.) περιλαμβάνει ειδικότερη περιγραφή του δάσους, η οποία συνοδεύεται από σχετικούς πίνακες και φύλλα περιγραφής συστάδων. Στο τέταρτο μέρος (σελ. 33 επ.) περιγράφεται η μέχρι τούδε διαχείριση δια των διαχειριστικών εκθέσεων και εκτίθενται οι κατά τη μελέτη σκοποί και οι συντελεστές της δασοπονίας (έδαφος, δασικό κεφάλαιο, δαπάνες, εργασία) ως προς τη διαχείριση του επίμαχου δάσους. Στο πέμπτο μέρος (σελ. 43 επ.) αναλύονται τα των καρπώσεων (κύριες, δευτερεύουσες και έκτακτες) και η μέθοδος διαχείρισης, εκτίθενται ορισμένα στοιχεία για την πανίδα του δάσους και παρατίθεται ο πίνακας υλοτομίας που περιλαμβάνει όλες τις προτεινόμενες καρπώσεις για την 5ετία 2016-2020. Τέλος το έκτο μέρος (σελ. 49 και 50) αναφέρεται συνοπτικά στις μεταφορικές, κτιριακές κλπ εγκαταστάσεις και καταλήγει με τις «Προτάσεις προστασίας και ανάπτυξης», ως εξής: «Οι σημαντικότερες κατευθύνσεις που πρέπει να στραφούν οι συνιδιοκτήτες είναι οι εξής: 1. Συνέχιση των εφαρμογών των διαχειριστικών μέτρων, τα οποία εν ολίγοις θα εξασφαλίσουν την καλλιέργεια του δάσους, την αναγέννηση αυτού και την αειφορία των καρπώσεων. 2. Η διατήρηση της έκτασης του δάσους και των δασικών εκτάσεων του δασοκτήματος». Ειδικότερα, από την ανωτέρω διαχειριστική μελέτη (βλ. και από 11.5.2016 έκθεση επαλήθευσης) προκύπτουν τα εξής: Από την όλη έκταση του δάσους (1.331, 60 στρέμματα), δασοσκεπής είναι έκταση εμβαδού 1.176,30 στρεμμάτων. Η δασοσκεπής έκταση διαιρείται σε πέντε συστάδες, εκ των οποίων η συστάδα 1α αποτελείται από δρύες και κωνοφόρα, οι δε λοιπές κυρίως από δρύες. Για το είδος της δρυός η υλοτομία προβλέπεται να είναι αποψιλωτική κατά ποσοστό 88%-90% της δασοσκεπούς εκτάσεως με παρακρατήματα κατά ομάδες και λόχμες, ενώ για το είδος των κωνοφόρων προβλέπονται «εξυγιαντικές υλοτομίες με απομάκρυνση των κακόμορφων, ξηρών, βεβλαμένων κουφαλερών κ.λ.π. ατόμων, με σκοπό την εξυγίανση του δάσους και την αποφυγή έξαρσης του πληθυσμού

φλοιοφάγων και ξυλοφάγων εντόμων». Το συνολικό ξυλαπόθεμα του δάσους ανέρχεται σε 8.106,75 κ.μ. ξυλείας, το δε λήμμα θα ανέλθει σε 6.622,93 κ.μ. (βλ. σελ. 39 και πίνακα υλοτομίας μετά τη σελίδα 48). Η υπάρχουσα κατάσταση του εδάφους του δάσους χαρακτηρίζεται ως ικανοποιητική (σελ. 20-21). Στο κεφάλαιο iv.5 του δευτέρου μέρους (σελ. 22-24) απαριθμούνται τα απαντώμενα στο δάσος είδη χλωρίδας, ενώ στο κεφάλαιο vii του πέμπτου μέρους, με τίτλο «Θηραματικά ζώα-πανίδα-διατήρηση οικοσυστήματος» (σελ. 46-47) απαριθμούνται τα είδη της απαντώμενης πανίδας, ως προς την οποία σημειώνεται ότι «[μ]ε την διαχείριση του δάσους ... δεν συντρέχει κανένας λόγος ή η λήψη ιδιαίτερων διαχειριστικών μέτρων προστασίας της θηραματοπονίας, παρά μόνο να τηρούνται οι σχετικές απαγορευτικές διατάξεις περί θήρας» (σελ. 47). Στις σελ. 45-46 αναφέρεται ότι σκοπός του δάσους είναι η προσφορά αγαθών και υπηρεσιών σύμφωνα με τις σύγχρονες ανάγκες και τις αρχές της πολλαπλής χρήσης των δασών, προστίθεται δε ότι «... τα παραπάνω χαρακτηριστικά πρέπει να ιεραρχηθούν σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο, ώστε με κατάλληλα δασοκομικά και διαχειριστικά μέτρα να δώσουν την ολική αισθητική διαμόρφωση του δάσους και να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του ανθρώπου». Τέλος, στη σελ. 42 της μελέτης γίνεται αναφορά σε δαπάνες που θα διαθέσουν μελλοντικά οι «δασοκτήμονες» για τη «σύνταξη μελέτης ανάπτυξης και προστασίας του δάσους» ως και «προώθησης μεθόδων διαχείρισης του δάσους με σύγχρονες αντιλήψεις». Εξ άλλου, σύμφωνα με την σχετική από 11.5.2016 έκθεση επαλήθευσης, η μεγαλύτερη ποσότητα των προϊόντων της αποψίλωσης θα διατεθεί προς εμπορία, ενώ μικρό ποσοστό θα διατεθεί για την κάλυψη των ατομικών αναγκών των απογόνων των κατοίκων Ματονερίου, οι οποίοι είναι συνδιακάτοχοι του δάσους. Κατά την ίδια έκθεση, η βοσκοϊκανότητα του δάσους επαρκεί για να καλύψει τις κτηνοτροφικές ανάγκες των ως άνω κατοίκων, αφού το κτηνοτροφικό κεφάλαιο του οικισμού είναι μικρό και οι υπάρχουσες εκτάσεις που είναι ελεύθερες στην βοσκή επαρκούν για τα ζώα». Σύμφωνα, ωστόσο, με το από 26.9.2016 φύλλο θεώρησης της Διεύθυνσης Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας για την επίμαχη διαχειριστική περίοδο 2016-2020 αποφασίσθηκε τελικώς η συστάδα 1α να παραμείνει στη διαχειριστική κλάση της πρεμνοφυούς δρυός, το δε ποσοστό των παρακρατημάτων να μην κατέλθει του 25% της δασοσκεπούς επιφάνειας.

8. Επειδή, με το δικόγραφο της υπό κρίση αιτήσεως προβάλλεται ότι, κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, η εγκριθείσα με την προσβαλλόμενη πράξη διαχειριστική μελέτη συντάχθηκε βάσει μη νομίμων προδιαγραφών - που καθορίσθηκαν με την εκδοθείσα άνευ νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως υπ' αριθμ. 158072/1120/1965 εγκύκλιο του Υπουργού Γεωργίας, η οποία αν και κανονιστική, δεν έχει δημοσιευθεί - και χωρίς να έχουν εκδοθεί τα προβλεπόμενα στα άρθρα 62 παρ. 1 και 63 παρ. 2 του Δασικού Κώδικα προεδρικά διατάγματα για τον καθορισμό του τρόπου σύνταξης των μελετών και εκθέσεων δασοπονίας. Ο λόγος, όμως, αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι, όπως προκύπτει και από το προοίμιο της προσβαλλόμενης πράξεως, αυτή εκδόθηκε κατ' εφαρμογή, μεταξύ άλλων, του π.δ. της

19 - 30.11.1928, το οποίο, σύμφωνα με τα αναφερθέντα στη σκέψη 6, εξακολουθεί να ισχύει, ενόψει της μη εκδόσεως του π.δ/τος που προβλέπεται στις ως άνω διατάξεις του Δασικού Κώδικα, η δε μη δεσμευτική λήψη υπόψη, μεταξύ άλλων, και των κατευθύνσεων της ως άνω υπ' αριθμ. 158072/1120/30.7.1965 εγκυκλίου κατά την σύνταξη της διαχειριστικής μελέτης, ουδόλως επηρεάζει το κύρος της προσβαλλόμενης πράξεως.

9. Επειδή, περαιτέρω, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι ακυρωτέα ως πλημμελώς αιτιολογημένη για τους ακόλουθους λόγους: α) όσον αφορά τη συστάδα 1α, ενώ η έκθεση επαλήθευσης δέχεται τον διφυή χαρακτήρα αυτής και προτείνει την ένταξή της στην διαχειριστική κλάση της σπερμοφυούς διαχείρισης και την υλοτόμηση μόνο του 20% των δέντρων δρυός και του 7 - 8% των κωνοφόρων, εντούτοις με την εγκριθείσα με την προσβαλλόμενη απόφαση διαχειριστική μελέτη η συστάδα 1α παρέμεινε πρεμνοφυής και εγκρίθηκε η αποψιλωτική υλοτομία του 75% της υπάρχουσας βλάστησης δρυός χωρίς ειδικότερη αιτιολογία ως προς την επιλεγείσα μορφή διαχείρισης, στις δε συστάδες 2α, 1β, 2β, 3 εγκρίθηκε η αποψιλωτική υλοτομία του 80%, χωρίς ειδικότερη αιτιολογία ως προς το ποσοστό παρακράτησης, ενόψει και της γειτνιάσεως των συστάδων αυτών με τη συστάδα 1α και της σχετικής αλληλεπιδράσεως, β) στην εγκριθείσα διαχειριστική μελέτη δεν υπάρχει πρόβλεψη για το δικαίωμα βοσκής των δικαιούχων σχετικής δουλείας κτηνοτρόφων κατοίκων Ματονερίου, η δε αποψιλωτική υλοτομία συνεπάγεται, σύμφωνα με τη μελέτη, απαγόρευση βοσκής επί επτά έτη για τις αίγες και πέντε έτη για τα πρόβατα, ενώ εσφαλμένως αναφέρεται σε αυτήν ότι στην επίμαχη έκταση βόσκουν διακόσια αιγοπρόβατα, ο πραγματικός αριθμός των οποίων είναι τουλάχιστον ο διπλάσιος, ιδιοκτησίας των κατοίκων Ματονερίου και γ) στη διαχειριστική μελέτη δεν έχει εκτιμηθεί η υπάρχουσα πλούσια άγρια πανίδα της περιοχής, ούτε η δυνατότητα τουριστικής αξιοποίησης του δάσους και τα απαιτούμενα για τη συντέλεση αυτής έργα.

10. Επειδή, εν προκειμένω, με την από 11.5.2016 έκθεση επαλήθευσης προτάθηκε η υπαγωγή της συστάδας 1α στην διαχειριστική κλάση δρυός - κωνοφόρων και η διαχείρισή της ως σπερμοφυούς με δεκαετή χρόνο περιφοράς και επιλογική υλοτομία. Ειδικότερα, στην ως άνω μελέτη προτείνονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Το λήμμα της δρυός μπορεί να ανέλθει σε 20% του ξυλαποθέματος που θα προέρχεται από απομάκρυνση γέρικων, κουφαλερών δένδρων καθώς και δένδρων με φθορές από χιονοθλασίες ώστε να ευνοηθούν τα υγιή και ατομικοποιημένα άτομα του μέλλοντος. Στην συστάδα 2α όπου εμφανίζονται καθ' ομάδες και λόχμες κωνοφόρα δεν θα διενεργηθεί υλοτομία και οι θέσεις αυτές θα αποτελέσουν τα παρακρατήματα της συστάδας και τα οποία θα ανέλθουν σε ποσοστό 20% της έκτασης της συστάδας. Στις συστάδες 1β, 2β, 3 που παραμένουν στην μορφή της πρεμνοφυούς διαχείρισης προτείνουμε να παραμείνει ποσοστό 20% της έκτασης ως παρακρατήματα σε μέγεθος 3-4 στρεμμάτων στις καλύτερες από άποψη ποιότητας δένδρων θέσεις και τα

παρακρατήματα να σημανθούν πριν την έναρξη υλοτομίας από το Δασαρχείο Καλαμπάκας». Ωστόσο, σύμφωνα με την προαναφερθείσα στη σκέψη 8 από 26.9.2016 θεώρηση της Δ/σης Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας «.. 1. Η συστάδα 1α για την τρέχουσα διαχειριστική περίοδο θα παραμείνει στη διαχειριστική κλάση της πρεμνοφυούς δρυός. Η υλοτομία για τη δρυ θα είναι αποψιλωτική με παρακρατήματα κατά ομάδες και λόχμες στις καλύτερες θέσεις από άποψη ποιότητας τόπου και υγείας του ξυλαποθέματος. Επίσης ως παρακρατήματα θα παραμείνουν οι θέσεις στις οποίες έχει αναπτυχθεί υπόροφος ελάτης, εντός των οποίων θα πραγματοποιηθούν υλοτομίες γέρικων, κουφαλερών ατόμων καθώς και δέντρων με φθορές από χιονοθλασίες, με το βαθμό συγκόμωσης να μη κατέρχεται του 0,8. 2. Το ποσοστό των παρακρατημάτων δεν θα κατέλθει του 25% της δασοσκεπούς επιφάνειας. 3. Στο πρηνές ανάντη του επαρχιακού δρόμου Καλομοίρας Ματονερίου όπου εμφανίζονται ισχυρές εγκάρσιες κλίσεις του εδάφους να αποφεύγονται οι υλοτομίες. 4. Οι υλοτομίες για τα κωνοφόρα θα είναι εξυγιαντικές με απομάκρυνση των κακόμορφων, ξηρών, βεβλαμμένων κουφαλερών κλπ ατόμων. 5. Το λήμμα της δρυός θα ανέρχεται σε 1100 κ.μ., ποσό ενδεικτικό κατ' όγκο και οριστικό κατ' επιφάνεια, ενώ για τα κωνοφόρα θα ανέρχεται στο οριστικό ποσό των 56 κ.μ. ξυλώδους όγκου ελάτης. 6. Το λήμμα των έκτακτων καρπώσεων θα εκπίπτει του προβλεπόμενου, εάν αυτές πραγματοποιούνται προ του χρόνου υλοτομίας, αλλιώς θα είναι καθ' υπέρβασή του. 7. ...». Με τα δεδομένα αυτά, κατά το μέρος που αφορά την επιλεγείσα μορφή διαχείρισης και τα ποσοστά παρακράτησης, από τα ως άνω στοιχεία προκύπτει ότι για την έγκριση της επίμαχης διαχειριστικής μελέτης με την προσβαλλόμενη απόφαση λήφθηκαν υπόψη όλα τα στοιχεία του φακέλου, μεταξύ των οποίων και η σχετική έκθεση επαλήθευσης, η οποία, ωστόσο, δεν υιοθετήθηκε τελικώς με την προσβαλλόμενη πράξη, κριθέντος, κατ' ανέλεγκτη τεχνική κρίση, ότι είναι ωφελιμότερη για το δάσος η πρεμνοφυής διαχείρισή του (με αποψιλωτικές υλοτομίες), ενόψει των ογκομετρικών στοιχείων και των φύλλων ειδικής περιγραφής των συστάδων της εγκεκριμένης μελέτης, καθώς και των διαπιστώσεων, κατά την επιτόπια αυτοψία που διενεργήθηκε πριν την έκδοση της προσβαλλομένης, σύμφωνα με τις οποίες: α) οι δειγματοληπτικές επιφάνειες που λήφθηκαν από τον μελετητή είναι αντιπροσωπευτικές του συνόλου του δάσους, β) ο ανώροφος του επίμαχου δάσους, το οποίο, σημειωτέον, δεν συμπεριελήφθη στο κοινοτικό έργο LIFE+, προέρχεται από πρεμνοβλαστήματα και ο υπόροφος του από ριζοβλαστήματα (είδος παραβλαστημάτων) και δεν είναι διφυές, παρά τα αναφερόμενα στην σχετική έκθεση επαλήθευσης, γ) το χρονικό διάστημα κατά το οποίο το εν λόγω δάσος παρέμεινε ανυλοτόμητο δεν επαρκεί για την αναγωγή του σε σπερμοφυές, η οποία μπορεί να γίνει μετά από 4-5 περιφορές, δεδομένου ότι ο χρόνος περιφοράς των υλοτομιών της πρεμνοφυούς δρυός είναι 22 έτη και τα παρακρατήματα των υλοτομιών (βάσει της επιστήμης) δεν ξεπερνούν το 12%, δ) το έδαφος, συγκρατούμενο από τις ρίζες των πρέμνων και πρεμνοβλαστημάτων προστατεύεται από τη διάβρωση και το ξέπλυμα και οι συστάδες ζημιώνονται λιγότερο από τους επικίνδυνους ανέμους, τα χιόνια και τους παγετούς, με

αποτέλεσμα να δικαιολογείται η παραμονή της εν λόγω συστάδας στη διαχειριστική κλάση της πρεμνοφυούς δρυός με 22 έτη χρόνο περιφοράς και το ποσοστό των παρακρατημάτων στο 25% της δασοσκεπούς επιφάνειας (βλ. σχετικώς και το υπ' αριθμ. πρωτ. 107/3014/2.3.2017 έγγραφο των απόψεων της Διοίκησης προς το Δικαστήριο). Επομένως, και κατά το μέρος αυτό η προσβαλλόμενη πράξη είναι νομίμως αιτιολογημένη, η δε κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί κατά το μέρος αυτό.

11. Επειδή, περαιτέρω, όπως προκύπτει από το σχετικό κεφάλαιο της διαχειριστικής μελέτης (σελ. 44), υπάρχει ειδική πρόβλεψη ως προς τη βοσκή, η οποία εκτιμάται ότι δεν αποτελεί πρόβλημα στην διαχείριση του δάσους, λόγω του ότι το κτηνοτροφικό κεφάλαιο είναι ελευθέρως βοσκής και ότι η πολύ μικρή έκταση του δάσους συμβάλει ελάχιστα στην βοσκοϊκανότητα της ευρύτερης περιοχής του Δ.Δ. Ματονερίου. Ομοίως, στη σχετική από 11.5.2016 έκθεση επαλήθευσης αναφέρεται ότι το δάσος βαρύνεται με δουλεία βοσκής υπέρ των κατοίκων Ματονερίου, σύμφωνα με το αρχικό συμβόλαιο αγοραπωλησίας, χωρίς να υπάρχει πρόβλημα αφού το κτηνοτροφικό κεφάλαιο του οικισμού είναι μικρό και οι υπάρχουσες ελεύθερες στη βοσκή εκτάσεις επαρκείς, ενώ με την υπ' αριθμ. 137/31.5.2016 ομόφωνη απόφασή του το Δημοτικό Συμβούλιο Καλαμπάκας δεν εξέφερε αντιρρήσεις επί των προβλεπόμενων στη διαχειριστική μελέτη απαγορεύσεων βοσκής. Συνεπώς, ως προς το ζήτημα της βοσκής η επίμαχη μελέτη φέρει νόμιμη και επαρκή αιτιολογία, απορριπτομένων ως αβασίμων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών των αιτούντων, με τους οποίους άλλωστε δεν αμφισβητείται ειδικώς η ως άνω αιτιολογία και οι οποίοι, εξ άλλου, καθ' ο μέρος πλήττουν την ουσιαστική κρίση της διοικήσεως, προβάλλονται απαραδέκτως. Επιπλέον, όσον αφορά την άγρια πανίδα της περιοχής, στο ειδικό κεφάλαιο της διαχειριστικής μελέτης με τίτλο «Θηραματικά Ζώα - Πανίδα - Διατήρηση Οικοσυστήματος» υπάρχει εκτενής κατάλογος με τα είδη της ορνιθοπανίδας και των θηλαστικών που απαντώνται στην περιοχή, σύμφωνα με μελέτες της ευρύτερης περιοχής και μαρτυρίες υπηρεσιακών παραγόντων και κατοίκων, αναφέρεται δε ότι δεν συντρέχει λόγος λήψης ιδιαίτερων διαχειριστικών μέτρων προστασίας της θηραματοπονίας, πέρα από την τήρηση των απαγορευτικών διατάξεων περί θήρας. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί των αιτούντων περί μη εκτιμήσεως στη διαχειριστική μελέτη της άγριας πανίδας της περιοχής, όπως προβάλλονται, είναι επίσης απορριπτέοι ως αβασίμοι. Τέλος, όσον αφορά στην τουριστική αξιοποίηση του δάσους, η διαχειριστική μελέτη περιέχει ειδικό κεφάλαιο (σελ. 45 και 46), στο οποίο γίνεται αναφορά στην τουριστική αξιοποίηση του δάσους, η οποία, κατά την μελέτη, προάγεται με την επιλεγείσα μορφή διαχείρισής του. Συνεπώς, η εγκριθείσα με την προσβαλλόμενη απόφαση διαχειριστική μελέτη παρίσταται και ως προς το στοιχείο αυτό επαρκώς αιτιολογημένη, απορριπτομένων ως αβασίμων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών των αιτούντων, με τους οποίους εξ άλλου, δεν προβάλλονται ειδικότερες πλημμέλειες και παραλήψεις ως προς το συγκεκριμένο κεφάλαιο. Κατόπιν τούτων, μη προβαλλομένου άλλου λόγου ακυρώσεως η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί

στο σύνολό της ως αβάσιμη και να γίνει δεκτή η παρέμβαση.

12. Επειδή, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, το Δικαστήριο κρίνει ότι η δικαστική δαπάνη πρέπει να συμψηφιστεί μεταξύ των διαδίκων, σύμφωνα με το άρθρο 39 παρ. 1 του π.δ. 18/1989.